

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. II. Quid sit spes, & quod eius obiectum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

imaginem Dei creatus. Aliàs est aliquod acci-
dens inharens personæ, v. c. bonitas virtutis,
scientia, &c. Aliàs verò oritur ex denominatione
extrinseca, vt si amem aliquem quia Christi
sanguine redemptus est. Sed quaecumque hoc
bonum sit, generat semper in ipsa persona mo-
ralem quandam dignitatem, quæ concipiatur
tamquam constituens aliquid vnum cum ipsa
persona, & eam in se, & propter se reddit ama-
bilem.

IO
Aliter meū,
aliter amici
bonū amo.

Hinc sequitur Primò, quando mihi opto a-
liquod bonum, quia mihi bonum est; meum a-
morem longè aliter ferri in hoc bonum, quam
feratur in simile bonum quod opto amico præ-
cisè quia ipsi bonum est: nam in priore casu, to-
ta ac vltima omnino ratio formalis appetendi
illud bonum est intrinseca ipsius bonitas, qua
mihi bona est: nam, vt ostendi num. 6. non ap-
peto illud propter aliquam aliam bonitatem
aut dignitatem, quæ in me reperitur aut appa-
ret. Secus omnino est in secundo casu, in quo
vltima ratio cur illud bonum Petro desidero,
est bonitas, ob quam ipsum Petrum amo: nam
sicut Petrum nullo modo amarem, nisi prius
apprehenderem ac amarem in eo aliquod bonum,
quo ipse fiat dignus amore; ita quantum-
uis illam rem iudicarem ei bonam, numquam
tamen illam ipsi optarem, nisi prius eum pro-
pter aliam ipsius bonitatem amarem. Quod vel
inde patet, quia alijs tale bonum similiter non
opto, quantumuis sciam id his non minus, aut
etiam magis bonum fore, quam Petro. Cuius
nulla est alia ratio, quæ quia in Petro apprehen-
do ac amo aliquid, quod in alijs non ita apprehen-
do, saltem actu: quod bonum est vltima ra-
tio cur Petrum amem illudque bonum ei velim.

II Sequitur Secundò, quando mihi aliquod
bonum volo præcisè quia mihi bonum est, tota-
le obiectum formale mei amoris esse bonita-
tem rei concupitæ, erga quam præcisè & secun-
dum se spectatam non potest veritari amor ami-
citæ, ita vt in eam vltimò terminetur. Contrà
verò quando volo amare aliquod bonum præ-
cisè quia ipsi bonum est, vltimam ac præci-
pua rationem formalem huius amoris esse ip-
sam bonitatem siue dignitatem ipsius perso-
næ, siue ipsam personam quatenus est digna a-
mari (hæc enim omnino idem sunt) in quâ ami-
citæ vltimò terminari potest. Cum igitur actus
morales præcipue suam speciem sumant ab ob-
iecto formali, in quod vltimò terminantur (vt
patet in electione medij, quæ suâ speciem ma-
gis sumit à bonitate medij, in quem refertur, quâ
ab ipsa bonitate medij) sequitur amorem quo
mihi opto aliquod bonum, debere sumere suam
præcipuam speciem, non ab obiecto cui, siue à
persona, cui illud opto, sed ab obiecto quod
appetitur, cuius bonitas est vltima amoris illius
ratio formalis. Contrà verò amorē, quo amico
opto bonum, debere sumere suam præcipuam
speciem ab obiecto cui, siue à bonitate ac digni-
tate personæ, cui illud opto; quia hæc est vlti-
ma ratio formalis illud optandi.

Cur amor,
quo amico
volo bonū,
sit potius a-
mor bene-
uolentæ,
quàm is, quo
mihi volo
bonum.

12

Ex quo vterius infertur priorem amorem
esse præcisè amorem concupiscentiæ. Alium
verò, etsi secundum quandam formalitatem ac

præcisionem, quatenus præcisè respicit bo-
num concupitum, possit aliquo modo dici a-
mor concupiscentiæ; secundum præcipuam ta-
men suam speciem, & absolute loquendo de-
bere dici amorem amicitæ ab vltima sua ratio-
ne formali.

Ex quibus sequitur Terriò, amorem ami-
citæ per hoc propriè ac generatim differre ab a-
more concupiscentiæ, quòd hic pro vltimo ob-
iecto suo formali habeat bonitatem rei concu-
pitæ: ille verò bonitatem siue dignitatem per-
sonæ amata, siue eius cui aliquod bonum vo-
lumus.

Ex quo etiam fit quòd actus, quibus diuer-
sa omnino bona opto amico præcisè quia ipsi
bona sunt, pertineant ad eandem virtutem, &
sint eiusdem speciei, præferim moralis; nam
sunt omnes actus caritatis, si ea opto Deo; aut
amicitiæ virtutis moralis, si homini, quem ho-
nestè amo, ea opto. Cuius tamen contrarium
accidit in actibus, quibus mihi aliquid opto
præcisè quia mihi bonum est; qui variant suam
speciem & honestatem ratione diuersæ boni-
tatis, quam mihi propter se opto: nam secun-
dum rationem tam physicam quam moralem
sunt diuersæ omnino speciei actus, quibus mihi
ita opto scientiam, & quibus mihi opto hone-
statem alicuius virtutis, &c. Quorum ratio est,
quia in priore casu omnes illi actus habent idē
obiectum formale, scilicet bonitatem siue digni-
tatem personæ, qua digna est amari. secus est in
secundo: nam pro diuersitate obiecti boni, quod
mihi propter se concupisco, variatur obiectum
formale mei actus, cum ipsa bonitas intenta sit
vltima ratio formalis mei actus. Et hinc infra
nu. 18. rationem reddemus, cur actus quo mihi
opto beatitudinem præcisè quia mihi bona
est, sit potius virtus theologica, quam is quo
eam opto alteri, præcisè quia huic bona est.

Sequitur Quartò, spem esse propriè amo-
rem concupiscentiæ, quia per ipsam propriè
nobis aliquod bonum optamus, & alijs non
aliter quam quatenus nobis aliqua ratione
coniuncti sunt, ita vt eorum bonum censeatur
simul etiam nostrum, vt docet D. Augustinus
in Enchiridio cap. 8. & ex eo D. Thomas 2. 2.
quæst. 17. art. 3. quamuis enim alteri aliquan-
do optemus aliquod bonum, cum quadam ip-
sius expectatione, atque ita lato modo dic-
camur illud sperare, etiam eo casu quo hoc
ipsi optamus præcisè quatenus ipsi bonum
est; tamen non est tunc propriè spes, sed quidam
amor amicitæ aliqua ex parte similis spei.

D V B I V M II.

Quid sit spes, & quod eius obiectum?

Nota Primò, nos hîc agere de spe genera-
tim sumpta, prout abstrahit à virtute the-
ologica ac morali.

Nota Secundò, satis constare ex dictis dub.
1. spem esse actum amoris concupiscentiæ, &
quoddam desiderium boni absentis, vt omnes
cōmuniter fatentur; sed cum etiam satis constet
non omne tale desiderium esse spem (nam de-
side-

13
Vnde diffin-
itio inter a-
morem ami-
citæ & con-
cupiscentiæ

14
Eiusdē vir-
tutis actus e-
st opto amico
diuersa bona
præcisè quia
ipsi bona, ut
tamen nulli

14
Cur spes sit
amor concu-
piscenciæ.

Auguſt.
D. Thom.

15

sideramus aliquando etiam quæ scimus esse impossibilia, quæ tamen non speramus) hinc queritur, quale desiderium requiratur ad rationem spei.

16 *Prima sententia docet, spem nihil esse aliud quam desiderium efficax boni futuri siue possibilis. hanc insinuat Gabriel in 3. disp. 26. q. vnicæ, a. 1. & eidem videtur favere Scotus ibidem. Potest autem probari Primò, auctoritate D. Augustini, qui in Enchiridio c. 8. dicit, spem esse desiderium boni futuri pertinentis ad sperantem. Secundò, ex communi modo loquendi, quia quicumque bonum futurum efficaciter desiderat, dicitur illud sperare. Tertiò, quia si huic aliquid obstat, esset eò quòd obiectum spei sit solum bonum arduum: atqui hoc non est verum, nam spes solum fertur in bonum, aliquid autem esse arduum non habet rationem boni, & consequenter non potest pertinere ad obiectum spei.*

17 *Contrà D. Thom. 1. 2. quæst. 40. a. 1. distinguit spem à desiderio boni futuri, quòd hoc nõ versetur necessariò circa bonum arduum, ideoque reperitur in potentia concupiscibili; spes verò semper spectet bonum arduum, ideoque solum reperitur in irascibili. vbi ut aliquid sit obiectum spei, requirit in eo quatuor conditiones. Primò, ut sit bonum; nam non speramus propriè mala. hinc etiam non sufficit id esse quacumque ratione bonum, sed debet esse bonum ipsi speranti, vel saltem virtuale apprehendi. Secundò, quòd sit futurum siue abiens; nam bonum præsens non speramus, sed de eo gaudemus. Tertiò, quòd sit arduum, siue cum difficultate adipiscibile, quia res minimas & faciles, quas statim habere est in nostra potestate, non dicimus sperare. Quartò, ut sit nobis possibile illud adipisci, siue ut apprehendamus illud esse tale; nam quæ credimus nobis impossibilia, non speramus, sed desperamus. Hanc sententiam communiter schola D. Thomæ sequitur. Sed magna difficultas est qua ratione dicta pertineant ad obiectum spei. Item quid intelligatur per arduum.*

18 *Quidam apud Turrianum 2. 2. disp. 60. dub. 1. putant ipsum esse arduum ingredi formalem rationem obiecti spei; per illud tamen non intelligunt bonum acquisitu difficile, sed quod nostris viribus, sine alterius auxilio non possumus assequi.*

Probant Primò, quia S. Thomas loco supra citato docet, spem necessariò respicere bonum arduum, quia quæ faciliè, & mox in nostra potestate habemus, non dicimus sperare. Secundò, quia idem 2. 2. q. 17. art. 5. distinguit spem à magnanimitate, quòd hæc tendat in bonum arduum sperans aliquid quod est suæ potestatis: spes verò prout est virtus theologica, respiciat arduum alterius auxilio assequendum, unde hi volunt arduum sic sumptum, ingredi rationem formalem obiecti spei, & hanc ea ratione distinguì à desiderio, aut etià à magnanimitate.

19 *Sed hæc explicatio ardui est omnino aliena à mente D. Thomæ. Primò, quia 1. 2. q. 40. art. 1. supra citato expressè sumit pro eodem obiectum spei esse bonum arduum, & esse difficile*

acquisitu. Secundò, quia 1. 2. q. 42. a. 3. ad 2. ait: *Spes est de bonis quæ potest quis adipisci. potest autem aliquis adipisci bonum vel per se, vel per alium; & ideo potest esse spes de actu virtutis, qui est in nostra potestate constitutus.* vbi aperte dicta opinioni contradicit. Et clarè etiam eidem contradicit communis loquendi modus: tum quia vñtatissimè dicimur aliqua sperare, quæ nostrà operà acquirenda sunt; tum etiam quia numquam aliquod bonum solemus vocare arduum præcisè quia id alieno auxilio debemus consequi, quia sæpè fieri potest ut facillimum sit nobis illius voluntatem inflectere ut operam suam nobis in eo bono acquirendo præstet, atque ita illud faciliè acquiramus. Sed communiter per bonum arduum intelligimus acquisitu difficile, cuiuscumque operà acquirendum sit.

20 *Loca autem ex D. Thomæ citata nihil faciunt ad rem: nam in primo non dicit nos non sperare ea, quæ nostrà operà possumus acquirere, sed nos non sperare ea, quæ minima, & faciliè mox in nostra potestate sunt, qualia etiam possunt esse quæ alienà operà nobis acquirenda sunt, ut iam ostendi.*

Ad secundum, respondeo cum ibi potius à nobis facere: nam expressè dicit magnanimum sperare aliquid, quod est in sua potestate: quod secundum alios esset falsum. Respondeo Secundò, D. Thomam ibi non distinguere generatim spem à magnanimitate, sed solum dare rationem cur spes prout est virtus theologica, non sit virtus moralis siue naturalis, quia scilicet spectat bonum quod nostris viribus sine Dei ope, non possumus acquirere, ideoque ut ipsa hoc debite ac efficaciter prosequatur debemus auxilio Dei supernaturali in ea efficienda iuvari.

21 *Pro resolutione Nota Primò, nos dupliciter posse loqui de spe. Primò, prout dicit veram virtutem siue theologicam, siue moralem. Secundò, eam sumendo generalius pro quouis actu siue bono, siue malo, quo aliquid propriè speramus, qua ratione multi inordinate volu-
ptates aut honores sperant.*

22 *Nota Secundò, omnem efficacem intentionem alicuius boni (cùm sit implicita volitio mediorum ad illud acquirendum necessarium) habere duplex obiectum. Vnum primum, quod expressè & per se intenditur, qui est ipse finis. Aliud secundarium, scilicet ipsa media ad finem acquirendum necessaria, quæ eadem illa intentione implicitè appetuntur. Cùm igitur spes sit efficax intentio, siue desiderium alicuius finis, similiter habet pro obiecto suo primario, ac per se, & propter se intento ipsum finem siue bonum quod sperans desiderat consequi: pro secundario verò media necessaria aut etiam vtilia ad illud bonum consequendū.*

23 *CONCLUSIO I. Obiectum materiale spei primum est aliquod bonum propter se appetibile, quale est bonum honestum aut delectabile; secundarium verò sunt omnia media ad eiusmodi bonum acquirendum necessaria, aut etiam vtilia: quare hæc omnia sperare possumus. patet ex dictis n. 22.*

24 *CONCLUSIO II. Ut aliquid sit obiectum spei requiritur Primò, ut sit bonum ipsi speranti, quia*

Virtus ne-
cessario ver-
fatur circa
ardua.

quia spes est amor concupiscentiae, qui solum fertur in bonum amantis. Secundò, ut non sit praesens siue iam possessum ab ipso sperante. nam sicut gaudium est quidam affectus animi in re acquisita quiescentis: ita spes est quaedam prosecutio boni acquirendi. Tertiò, ut sit, vel saltem apprehendatur possibile acquiri: patent hæc ex dictis n. 14. & 17. & ferè communiter ab omnibus conceduntur. Quartò, ut spes habeat rationem virtutis necessario fertur in bonum arduum, siue acquisitu difficile. patet, quia virtus spectat ardua, & ad res omnino faciles nulla virtute opus est: praesertim ut quis sibi aliquod bonum optet: ad hoc enim facile & cum delectatione faciendum, abunde sufficit naturalis inclinatio, quando hoc bonum est omnibus spectatis acquisitu facile. Et hoc solum credo intendere D. Thomam citatum numer 17. agit enim solum de spe, quatenus habet rationem virtutis.

25

An autem absolute ad omnem omnino actum spei proprie dictæ requiratur ut verferetur circa bonum arduum, est quaestio de nomine, ad rem praesentem parum necessaria, & cuius utraque pars posset facile defendi: communiter tamen praesertim Doctorum conceptui videtur conformior pars affirmativa, tum quia spes videtur significare quamdam luctam ac vehementem conatum, aut saltem inquietudinem animi prosequenti bonum intentum, unde dicitur spes dilata affligere animam. quæ non cadunt in eum qui cupit aliquod bonum quod sine vilo labore potest acquirere. Secundò, quia quæ ita facile cum volumus possumus habere, aut omnino certò sine labore habituri sumus, reputamus quasi praesentia; cum vel ratione certæ praesentiae, aut potestatis ea facile cum libuerit acquirendi, sint quodammodo virtute, & secundum moralem aestimationem praesentia.

26

Obiectum
formale spei
est sola bo-
nitas aut v-
tilitas rei
speratae.

CONCLUSIO III. Obiectum formale spei respectu obiecti materialis primarij siue finis intenti, est sola huius bonitas, qua ipsi speranti bonus est (dico autem hic id bonum esse speranti, quod bonum ei erit quando habebit) respectu vero obiecti secundarij siue medijs, obiectum formale immediatum spei est sola eorum utilitas, qua utilia sunt ad bonum per se speratum obtinendum, aut saltem perfectius obtinendum aut possidendum. Probat, quia illud est solum obiectum formale actus voluntatis aliquid appetentis, quod eam mouet ad hoc appetendum: atqui sola supra dicta mouent voluntatem ad rem speratam appetendam (nam ipsi praecise positis mouebitur ut hanc appetat, & ipsi sublati non mouebitur): ergo sola dicta habent rationem obiecti formalis spei.

27

Prob. Secundò, quia id quod nullo modo mouet voluntatem ad rem speratam appetendam, nequit esse ratio hanc appetendi, & consequenter nec obiectum formale spei: atqui tres posteriores conditiones posita num. 24. nullo modo mouent voluntatem ut rem speratam appetat, sed solum sunt conditiones requisitæ ut eam hoc vel illo modo appetat: ergo non sunt obiectum formale spei. Minor probatur, discurrendo per singulas. Primò enim absentia boni sperati

cum dicat priuationem boni, scilicet possessionis rei speratae, non habet rationem boni, sed mali: ergo non potest mouere voluntatem ut ipsam, vel aliquid propter ipsam amet. Et confirmatur, quia sperans omni modo cupit illam absentiam rei speratae non esse, eamque odit, quia cupit bonum speratum sibi adesse, dolereque id abesse: ergo nullo modo illam absentiam amat, neque potest ei esse ratio aliquid amandi.

Similiter etsi non possum aliquid ferè & efficaciter desiderare, nisi credam id esse possibile, atque ita rem desideratam esse possibilem sit conditio necessario requisita ut possit esse obiectum spei: tamen nullo modo est ratio formalis eam appetendi; nec enim moueor ad eam appetendam quia possibilis est, sed quia bona est: hinc etiam sæpe appetimus ea quæ ieiunus nobis esse impossibilia. sic damnati appetunt liberationem aeternam, ac Deum non esse, quæ sciunt impossibilia esse. Item quamuis placeat nobis rem desideratam esse possibilem, tamen non amamus eam quia possibilis est, sed contra quia hanc amamus ideo amamus eius possibilitatem; atque ita bonitas rei est nobis ratio amandi eius possibilitatem, non contra. His adde, cum rei possibilitas sit praesens, nos eam nullo modo sperare, sed de ea gaudere, atque ita nullo modo est obiectum spei.

Idem clarè patet de quarta conditione: nam per se patet, & testatur ipse D. Thomas 1. 2. q. 23. D. Thomas art. 2. in corpore, & q. 25. art. 3. ad 2. aliquid esse arduum siue difficulter acquiribile, non habere rationem boni, nec excitare voluntatem ad illud appetendum, sed potius ab eo appetendo detertere, praesertim loquendo de appetitu efficaci: facilius enim efficaciter appetimus ea, quæ facile possumus acquirere, eaque, quæ habere cupimus, optamus esse acquisitu facilia, & nobis duplicet quod difficulter acquiri possunt.

Dices Primò, Magnanimi, ac gloriae cupidi sæpe aliqua aggrediuntur, quia difficilia sunt, alias ea non aggressuri: ergo ipsa difficultas potest esse ratio aliquid appetendi. Respondeo negando antecedens, secundum sensum praesentis quaestionis: nec enim hic agimus de quacumque difficultate acquirendi rem appetitam, sed de ea qua ipsa sit difficilis appetenti. Dicti autem nullo modo mouentur ut talia aggrediantur, quia hoc ipsis difficile est, nec hanc difficultatem amant, sed cuperent eam omnino abesse, & se sine vlla difficultate ea posse conficere: sed quia communiter alijs difficilia sunt, aut saltem apparent. Quod inde patet, quia tales tali aggressionem ostentationem virium, aut industriae, vel constantiae suae intendunt, & inde apud alios gloriam aucupari, quam eodem modo, imò magis assequerentur, si ipsi facile dicta conficerent, modò alijs apparerent difficilia.

Dices Secundò, Qui vehementer amant Deum, aut dolent de peccatis, suscipiunt alia quæ sibi difficilia pro Deo, aut pro satisfactio- ne pro peccatis facienda, vel patienda, idque quia sibi difficilia sunt: ergo operis difficultas potest

28

29

Qua ratione
magnanimi
appetunt
difficiliter
obedi.

30
Arduitas
quandoque
per accidens
habet ratio-
nem obiecti
appetibilis.

potest esse ratio illud appetendi. Respondeo hoc solum probare difficultatem obiecti posse aliquando per accidens, & ratione boni alicuius sibi adiuncti esse causam cur aliquod medium appetatur, quatenus nimirum efficit illud vtilius & efficacius ad finem intentum consequendum; ut patet in exemplo dato, in quo finis intentus est ostensio, siue probatio amoris in Deum, aut satisfactio pro peccatis, aut quid simile: ad quod eligitur aliquod opus maxime vtile, & consequenter pœnale ac laboriosum, quia hoc iudicatur maxime vtile ad illos fines. & hæc utilitas est per se immediata ratio appetendi illud opus difficile, & ipsa difficultas solum remotè, & per accidens; vel hæc potius est quadam conditio sine qua illud opus, sicut esset minus vtile ad finem intentum, ita etiam minus appetetur.

Ex quo patet illud argumentum nihil contra nos facere; tum quia nullo modo probat difficultatem posse vlla ratione esse causam appetendi obiectum præcipuum spei, siue rem per se, & propter se speratam, de qua tamen hic præcipue agimus: tum etiam quia ipsa difficultas numquam est per se ratio formalis appetendi, siue sperandi etiam ipsa media siue obiecta secundaria spei.

³¹ Dices Tertio, Cum actus spei essentialiter ac specie differat ab amore gaudij aut simplicis complacentiæ circa eandem rem, hi actus necessariò debent respicere diuersa obiecta formalia: atqui hoc fieri nequit, si spes pro obiecto formali habeat solam bonitatem rei speratæ, quatenus est bona speranti: ergo hoc non est dicendum.

Respondeo negando maiorem: nam actus habentes omnino idem obiectum formale, possunt differre specie, ob diuersum modum tendendi in illud: etsi enim omnes actus habentes diuersum obiectum formale differant specie; non tamen hi soli: ut ostendi disp. 5. dub. 2.

Dices Quarto, Hinc sequetur, omnem actum spei esse eiusdem speciei quantum est ex parte obiecti, quia habebit idem obiectum formale, scilicet esse nobis bonum. Respondeo negando assumptum, quia obiectum formale spei non est esse nobis bonum in abstracto & confusè sumptum, sed ipsa bonitas rei speratæ, qua nobis bona est; quæ est diuersa in diuersis rebus, non solum materialiter, sed etiam formaliter: nam alia ratione est Deus nobis bonus, alia verò res creatæ. Item alia ratione nobis bonum honestum est bonum, alia verò bonum solum delectabile.

³² Ex dictis sequitur Primo, quando res sperata est necessariò obtinenda per alterius operam, hanc nullo modo ingredi rationem formalem obiecti spei, præsertim primarij, quia rem speratam nullo modo appeto, quia alterius opera mihi consequenda est, (nam eam eodem modo appeterem etsi meis viribus possem eam assequi, & fortè intensius eam appeterem;) sed contra bonitas rei speratæ est ratio me vltimò mouens ut alterius auxilium appetam, quatenus est vtile ad illam consequendam; & hæc utilitas est immediata ratio formalis appetendi illud au-

xilium: unde patet, hoc auxilium pertinere ad obiectum secundarium ipsius spei.

Sequitur Secundo, nos propriè dicta spei sperare non solum ea, quæ per alios obtinenda sunt, sed etiam ea, quæ nostris viribus acquirere possumus: tum quia, ut ostendi num. 19. hæc est sententia D. Thomæ; tum etiam quia contrarium nullo probabili fundamento nititur, & communi modo loquendi ac conceptui repugnat.

Sequitur Tertio, nos sperare in Deo, vel in aliquo homine nihil esse aliud, quam nos sperare à Deo vel ab homine auxilium necessariū, aut saltem vtile ad finem intentum obtinendum. unde vltimò sequitur, quando agitur de spe vltimò nostri finis, nos illicitè sperare in homine, aliæ creatura tamquam in causa principali, aut per se sufficiente nobis illum finem conferre: hoc enim solus Deus potest, licet tamen sperare in Sanctis tamquam in causis secundariis, & per se quidem insufficientibus illum finem conferre, potentibus autem nos suis precibus, aliæ ratione ad eum acquirendum adiuuare. vide D. Thomam 2. 2. q. 47. ar. 4. Quando autem solum agitur de re temporali, quæ in hominum potestate est, obtinenda, licet absolute hæc ab homine speramus: modò id non faciamus ita ut Deum negligamus, aut credamus nos illo non indigere, &c.

Sequitur Quarto, omnem spem esse desiderium efficax, non tamen contrà; nam spes huic superaddit, quòd necessariò respiciat arduum; & consequenter intrinsecè connotat quandam constantiam ac firmitudinem animi bonum speratum prosequenti: ita ut hic, quantum est ex vi actus aut habitus spei, sit paratus constanter bonum difficile prosequi. Quæ non competit cuius desiderio efficaci: nam possumus efficaciter desiderare bonum facile, omne tamen desiderium efficax boni ardui habet rationem spei, quia habet omnes condiciones ad spem requisitas.

Sequitur Quinto, spem esse desiderium efficax & constans proprij boni absentis, possibilis ac ardui: ut tamen habeat rationem virtutis, addendum est, & honesti: nam virtus necessariò versatur circa obiectum honestum. unde vltimò infertur spem nulla ratione posse esse in Deo, tum quia omne suum bonum habet necessariò præsens, nec quicquam potest concupiscere quo sit beatior: omnia enim bona Deo externa, etsi aliqua ratione possint dici bonum Dei, tamen sicut illis nullo modo aut indiget aut beatior fieri potest, ita non sunt bonum ab eo sua causa desiderabile: tum etiam quia cum Deus omnia eiusmodi bona facillimè possit habere præsentia, nullo modo respectu ipsius habent rationem ardui, & consequenter nec possunt esse obiectum spei.

Sequitur Sexto, spem posse habere veram & propriè dictam rationem virtutis, quia potest conuenienter ferri in bonum honestum quale (possum enim mihi sperare bonum virtutis, remissionem peccati, gratiam iustificantiem, beatitudinem æternam, &c. eaque eo modo obtinenda, quo honestè obtineri possunt, quæ haud

³³ Speramus etiam ea, quæ per nos possumus acquirere.

³⁴ Quid sit sperare in Deo, vel homine.

Qua ratione licet speremus in homine.

D. Thom.

³⁵ Quid spes superaddat desiderio efficaci.

³⁶ Spei definitio.

Cur in Deo nequeat esse spes.

³⁷ Spes est vera virtus.

Actus spei distincti possunt habere idem obiectum formale.

Non omnis spes habet idem obiectum formale.

³² Alienum auxilium non est obiectum formale spei.

Virtus non
omni modo
optimè dis-
ponit subie-
ctum.

38

Qua ratione
spes requirat
magnanimi-
tatem & au-
daciā, &
ab iis diffe-
rat.

32

Ad tertium respondeo, id solum probare arduum non posse esse obiectum spei, aut per se à sperante appeti, quod libenter concedimus. Sed inde non sequitur, eam non requiri tamquam quandam conditionem, ut aliquid sit propriè obiectum spei.

*Quod sit obiectum materiale spei, prout est
virtus theologica?*

40
Durand.

Probatur Primò, quia spes est amor concupiscentiæ: atqui Deus secundum se non potest esse immediatum obiectum amoris concupiscentiæ, sed solum amicitie: ergo nequit esse obiectum immediatum spei. Minor probatur Primò, quia quæ amamus amore concupiscentiæ, amamus propter aliud, scilicet propter nos.

Nota Secundò, cognitionem respectu ob-
iecti appetitus tripliciter posse se habere. Pri-
mò, vt sit mera propositio ipsius obiecti sic re-
spectu beatitudinis se habet fides, qua credi-
mus eam à Deo iustis esse promissam. Secun-
dò, tamquam totale obiectum ipsius appetitus.
sic se habet cognitio curius siderum, & simi-
lium rerum: nec enim has res appetimus, sed
earum præcisè cognitionem. Tertiò, tamquam